

Základné práva - Francúzsko

Súdy

Národná inštitúcia pre ľudské práva

Ombudsman: ochranca práv

Špecializované orgány pre ľudské práva

Ďalšie špecializované inštitúcie

Súdy

Základné slobody a práva osôb zaručujú predovšetkým súdy a správne súdy, ktoré môžu začať konať na podnet účastníkov konania v kontexte súdneho sporu.

Okrem toho Ústavná rada, ktorá posudzuje ústavnosť zákonov, vykonáva dva druhy kontroly:

- Kontrola zákonov pred prijatím: Ústavnej rade musia byť predložené organické zákony a nariadenia parlamentných zhromaždení pred vyhlásením platnosti v prvom prípade a nadobudnutím účinnosti v druhom prípade. Môže jej byť predložený aj medzinárodný záväzok pred ratifikáciou alebo schválením. Čo sa týka bežných zákonov, možno jej ich predložiť ešte pred ich vyhlásením
- Kontrola zákonov po prijatí: Revíziou ústavy z 23. júla 2008 sa zaviedol do ústavy článok 61-1, ktorým sa zakladá prioritná otázka ústavnosti. Táto reforma otvára občanom právo napadnúť v rámci konania ústavnosť prijatého zákona, ktorý by porušoval práva a slobody garantované ústavou. Sudca posunie prioritnú otázku ústavnosti kasačnému súdu alebo Štátnej rade. Ústavná rada môže začať konať na podnet Štátnej rady alebo kasačného súdu. Rozhodnutie musí prijať do troch mesiacov. Ústavná rada od 1. marca 2010 kontroluje na základe návrhu zo strany Štátnej rady alebo kasačného súdu, či právny predpis, ktorý je už uvedený do platnosti, porušuje práva a slobody garantované ústavou. Ústavná rada môže zrušiť príslušné ustanovenie v prípade potreby.

Ďalšie informácie o prioritnej otázke ústavnosti nájdete na týchto stránkach:

- <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F21088>
- <http://www.vie-publique.fr/actualite/faq-citoyens/qpc/>

Organizácia súdov a ich právomoci je podrobne opísaná na stránkach Štátnej rady, kasačného súdu a Ústavnej rady:

- <http://www.conseil-etat.fr/>
- <https://www.courdecassation.fr/>
- <http://www.conseil-constitutionnel.fr/>

Národná inštitúcia pre ľudské práva

Národná poradná komisia pre ľudské práva

Národnou poradnou komisiou pre ľudské práva (CNCDH) je francúzska Národná inštitúcia pre ľudské práva. Bola vytvorená v roku 1947. Ako nezávislý správny orgán je štátnym subjektom, ktorý zabezpečuje plnenie svojich úloh úplne nezávisle (podľa zákona č. 2007-292 z 5. marca 2007). CNCDH tvorí 64 osobností a zástupcov organizácií občianskej spoločnosti.

Úlohy

CNCDH podporuje dialóg medzi vládou, parlamentom, inštitúciami a občianskou spoločnosťou v oblasti ľudských práv, humanitárneho práva a činnosti a boja proti rasizmu.

- Prispieva preto k príprave správ, ktoré Francúzsko predkladá medzinárodným organizáciám v súlade so svojimi zmluvnými záväzkami v oblasti ľudských práv.
- Prispieva ku vzdelávaniu v oblasti ľudských práv.
- Zodpovedá za vypracovanie výročnej verejnej správy o boji proti rasizmu podľa článku 2 zákona z 13. júla 1990.
- Komisia môže z vlastnej iniciatívy upozorniť verejné orgány na opatrenia, ktoré považuje za prospešné pre ochranu a podporu ľudských práv. Môže vzniesť akékoľvek otázky týkajúce sa núdzovej humanitárnej situácie a podporiť výmenu informácií o opatreniach, ktoré prinášajú riešenia pre takéto situácie.
- Komisia uverejňuje stanoviská a správy, ktoré prijíma.

Práca CNCDH sa delí medzi päť podvýborov, ktoré sa venujú týmto oblastiam: sociálne otázky, etické otázky, rasizmus, antisemitizmus, xenofóbia, diskriminácia a rizikové skupiny, inštitúcie, justícia, polícia, otázky migrácie, európske a medzinárodné otázky, medzinárodné humanitárne právo a humanitárna činnosť.

Adresa:

Commission nationale consultative des droits de l'homme
35 Rue Saint-Dominique, 75007
Paris

Ďalšie informácie: <http://www.cncdh.fr/>

Ombudsman: ochrana práv

Ochrana práv je nezávislá inštitúcia zapísaná do Ústavy 23. júla 2008 a vytvorená organickým zákonom č. 2011-33 a bežným zákonom č. 2011-334 z 29 marca 2011.

Úlohy

Ochrana práv má plniť tieto úlohy:

- ochraňovať práva a slobody jednotlivcov v rámci vzťahov s úradmi,
- ochraňovať a presadzovať záujmy a práva dieťaťa,
- bojovať proti diskriminácii zakázanej zákonom a podporovať rovnosť,
- zabezpečiť dodržiavanie etiky zo strany osôb vykonávajúcich bezpečnostnú činnosť.

Ochrana práv vznikol spojením týchto štyroch existujúcich inštitúcií: úrad štátneho ombudsmana, úrad detského ombudsmana, Najvyšší úrad boja proti diskriminácii a za rovnosť (HALDE) a Národná komisia pre profesijnú bezpečnostnú etiku (CNDS).

Právomoci

Ochrana práv je oprávnený prijímať sťažnosti od každej fyzickej alebo právnickej osoby vrátane maloletých osôb, ktoré sa chcú dovolať ochrany svojich práv. V prípade, ktorý spadá do jeho právomoci, môže takisto začať konať z úradnej moci za každých okolností.

Na plnenie týchto úloh má ochrana práv okrem iného prieskumnú a vyšetrovaciu právomoc na spracovanie individuálnych sťažností, ktoré mu umožňujú nahliadať do všetkých relevantných dokumentov, vypočúvať osoby a vykonávať kontroly a previerky na mieste. Okrem toho môže ochrana práv predkladať aj návrhy na legislatívne alebo regulačné zmeny a odporúčania pre verejné úrady aj súkromné orgány.

Môže ďalej vypracovať odporúčania na riešenie problémov alebo prípadov porušovania práv, v ktorých začal konať. Dotknuté osoby alebo orgány ho musia informovať o opatreniach prijatých na základe jeho odporúčaní. V opačnom prípade alebo ak sa domnieva, že jeho odporúčania neboli zohľadnené, môže požiadať danú osobu alebo orgán, aby v určitej lehote prijali potrebné opatrenia. Ak sa jeho pokyny neuplatnia, môže vypracovať osobitnú správu adresovanú príslušnej osobe alebo orgánu. Správa sa zverejní.

Môže takisto asistovať pri mediácii alebo navrhnúť urovnanie, ako aj pomôcť obetiam s prípravou dokumentov a stanovení vhodného postupu v konkrétnych prípadoch.

Ochranca práv môže vec predložiť orgánu oprávnenému začať disciplinárne konanie na základe skutočností, ktoré sú mu známe a ktoré považuje za dostatočný dôvod na sankciu. Okrem toho môže zasahovať do súdnych konaní na podporu žalobcu prostredníctvom písomných alebo ústnych vyhlásení.

Organizácia

V sídle ochrancu práv v Paríži pracuje takmer 250 ľudí. V kontinentálnom Francúzsku a v zámorí pôsobí približne 400 dobrovoľníckych delegátov, ktorí občanom pomáhajú pri ochrane ich práv, prijímajú ich sťažnosti a odpovedajú na ich žiadosti. Sú prítomní v rôznych miestnych subjektoch, medzi ktoré patria: prefektúry, podprefektúry, justičné a právne centrá, miesta prístupu k právu, miestne úrady a organizácie. Delegáti pôsobia aj vo väzenských zariadeniach a spolupracujú s rezortnými zariadeniami pre zdravotne postihnuté osoby.

Ochranca práv predsedá kolégiám, ktoré mu pomáhajú pri výkone právomocí vo veciach ochrany a presadzovania práv dieťaťa, boja proti diskriminácii a presadzovania rovnosti, ako aj profesijnej etiky v oblasti bezpečnosti.

Na návrh ochrancu práv predseda vlády vymenuje zástupcov ochrancu práv, medzi ktorých patria:

- detský ombudsman, podpredseda kolégia pre ochranu a presadzovanie práv dieťaťa,
- zástupca, podpredseda kolégia pre profesijnú etiku v oblasti bezpečnosti,
- zástupca, podpredseda kolégia pre boj proti diskriminácii a presadzovanie rovnosti.

Predloženie veci ochrancovi práv

Každá fyzická osoba (jednotlivec) alebo právnická osoba (spoločnosť, združenie atď.) sa na neho môže priamo a bezplatne obrátiť v týchto prípadoch:

- ak si myslí, že je diskriminovaná,
- ak zistí, že predstaviteľ verejného poriadku (polícia, colná správa atď.) alebo SBS (príslušník súkromnej bezpečnostnej služby atď.) nedodríava pravidlá dobrej praxe,
- ak má problémy v súvislosti s verejnou službou (vo veciach rodinných prídavkov, úradu práce, odchodu do dôchodku atď.),
- ak sa domnieva, že nie sú rešpektované práva dieťaťa.

Na ochrancu práv sa môže obrátiť dieťa alebo maloletá osoba mladšia ako 18 rokov, členovia rodiny dieťaťa alebo jeho právni zástupcovia, zdravotnícka alebo sociálna služba, združenie, ktoré na základe stanov chráni práva dieťaťa, poslanec francúzskeho parlamentu a zvolený zástupca z Francúzska v rámci Európskeho parlamentu, zahraničná inštitúcia s rovnakou funkciou ako ochranca práv. Môže v mnohých oblastiach zasahovať v záležitostiach francúzskych a zahraničných detí žijúcich vo Francúzsku a francúzskych detí žijúcich v zahraničí s cieľom chrániť práva dieťaťa, a to najmä vo veciach ochrany detí, zdravia a zdravotného postihnutia, trestného súdnictva, adopcie, vzdelávania pre všetkých a zahraničných maloletých osôb.

Občania môžu svoje sťažnosti adresovať priamo ochrancovi práv nasledujúcimi spôsobmi:

- Prostredníctvom [online formulára na podanie podnetu](#)
- Poštou bezplatne bez úhrady poštovného

Adresa:

Défenseur des droits
Libre réponse 71120
75342 Paris Cedex 07

Ďalšie informácie: <https://www.defenseurdesdroits.fr/en>

Špecializované orgány pre ľudské práva

Existujú aj ďalšie špecializované orgány, ktoré pôsobia v oblasti práv a slobôd:

Dozorný orgán pre ochranu osobných údajov:

Národná komisia pre informatiku a slobody (CNIL)

CNIL je francúzsky dozorný orgán v oblasti ochrany osobných údajov. Svoje úlohy vykonáva podľa zákona č. 78-17 zo 6. januára 1978 v znení neskorších predpisov.

Úlohy

Národná komisia pre informatiku a slobody (CNIL) je nezávislý správny orgán. Vykonáva najmä nasledujúce úlohy:

- informuje všetky dotknuté osoby a všetkých prevádzkovateľov o ich právach a povinnostiach,
- zabezpečuje, aby sa spracovanie osobných údajov vykonávalo v súlade s ustanoveniami zákona zo 6. januára 1978 v znení neskorších predpisov, a podľa príslušných údajov teda povoľuje spracovanie, vydáva stanoviská a prijíma vyhlásenia o spracovaní údajov,
- prijíma sťažnosti, petície a oznámenia týkajúce sa spracovania osobných údajov a informuje ich autorov o prijatých opatreniach,
- reaguje na žiadosti o stanoviská od verejných orgánov a v prípade potreby aj od súdov a radí osobám a organizáciám, ktoré zaviedli alebo plánujú zaviesť automatizované spracovanie osobných údajov,
- bezodkladne informuje štátneho prokurátora v súlade s [článkom 40 trestného poriadku](#) o trestných činoch, o ktorých vie, a ku ktorým môže predložiť pripomienky v trestnom konaní,
- osobitným rozhodnutím môže poveriť jedného alebo viacerých svojich členov alebo generálneho tajomníka, aby vykonali alebo nechali vykonať svojich zástupcov kontroly všetkých spracovaní údajov a v prípade potreby získať kópie všetkých dokumentov alebo materiálov s informáciami v súvislosti s jej úlohami,
- konzultuje sa s ňou každý návrh zákona alebo vyhlášky alebo každé ustanovenie zákona alebo vyhlášky o ochrane osobných údajov alebo spracovaní takýchto údajov.

CNIL predkladá prezidentovi republiky a predsedovi vlády výročnú správu o plnení svojich úloh.

Predloženie vecí CNIL

Každá osoba, ktorá sa stretne s problémami pri výkone svojich práv, sa môže obrátiť na CNIL. Ak chcú občania presadiť svoje slobody a práva v oblasti informatiky, musia sa najprv obrátiť na organizácie, ktoré spracúvajú ich údaje. V prípade problémov, neuspokojivej odpovede alebo chýbajúcej odpovede je možné u CNIL podať online sťažnosť v rôznych súvislostiach: internet, obchod, práca, telefón, banky a úvery.

Súvisiaci odkaz: <https://www.cnil.fr/fr/plaintes>

Adresa:

Commission Nationale de l'Informatique et des Libertés
3 Place de Fontenoy - TSA 80715
75334 PARIS CEDEX 07

Ďalšie informácie: <https://www.cnil.fr/>

Generálny inšpektor zariadení na výkon odňatia slobody

Po ratifikácii [opčného protokolu](#) k Dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu prijatého Valným zhromaždením Organizácie Spojených národov 18. decembra 2002 francúzsky zákonodarný orgán [zákonom č. 2007-1545 z 30. októbra 2007](#) zriadil úrad generálneho inšpektora zariadení na výkon odňatia slobody. Ide o nezávislý správny orgán.

Úloha

Generálny inšpektor dohliada, aby sa s osobami zbavenými slobody zaobchádzalo ľudsky a s rešpektom k dôstojnosti človeka, a zabezpečuje spravodlivú rovnováhu medzi dodržiavaním základných práv osôb zbavených slobody a opatreniami verejného poriadku a bezpečnosti. Jeho zodpovednosťou je zabrániť akémukoľvek porušovaniu ich základných práv.

V rámci svojich úloh sa generálny inšpektor zameriava na detenčné, retenčné alebo hospitalizačné podmienky, ale aj na pracovné podmienky zamestnancov a iných zainteresovaných osôb, pretože nevyhnutne ovplyvňujú fungovanie zariadenia a povahu vzťahov s osobami zbavenými slobody. Generálny inšpektor si sám zvolí zariadenia, ktoré má v úmysle navštíviť, pričom návštevy môžu byť naplánované (vtedy je vedúci zariadenia o návšteve informovaný niekoľko dní vopred), alebo neohlásené.

Právomoci

Generálny inšpektor môže kedykoľvek navštíviť každé miesto vo Francúzsku, kde sú umiestnené osoby zbavené slobody: väznice, zdravotnicke zariadenia, zariadenia pod spoločnou pôsobnosťou ministerstiev zdravotníctva a spravodlivosti, policajné

zadržiavacie zariadenia, colné retenčné zariadenia, správne retenčné centrá a zariadenia pre cudzincov, čakacie zóny v prístavoch a na letiskách atď. Generálny inšpektor vykonáva dohľad nad fyzickým vykonávaním postupov pri vyhostení cudzincov až do ich odovzdania orgánom štátu určenia.

Príslušné orgány nemôžu namietat' proti návšteve s výnimkou závažných a presvedčivých dôvodov súvisiacich s národnou obranou, verejnou bezpečnosťou, prírodnými katastrofami alebo vážnymi problémami v mieste návštevy.

Generálny inšpektor poskytne príslušnému ministrovi alebo ministrom správu o návšteve a odporúčania, ktoré môže zverejniť. Okrem toho každoročne predkladá prezidentovi republiky a parlamentu správu o činnosti, ktorá sa zverejňuje.

Predloženie veci generálnemu inšpektorovi zariadení na výkon odňatia slobody

Občan môže postúpiť vec generálnemu inšpektorovi zariadení na výkon odňatia slobody a informovať ho o situácii, ktorá podľa jeho názoru ovplyvňuje jeho základné práva alebo základné práva osoby zbavenej slobody (alebo osoby, ktorá bola len nedávno zbavená slobody) a ktorá súvisí s podmienkami väzby, zadržania, zaistenia alebo hospitalizácie, organizáciou alebo prevádzkou služby. Generálnemu inšpektorovi zariadení na výkon odňatia slobody možno vec postúpiť len poštou na túto adresu:

Madame la Contrôleure générale des lieux de privation de liberté
BP 10301
75921 Paris Cedex 19

Osoby zbavené slobody, ich príbuzní, osoby pracujúce v rámci zariadenia a zamestnanci môžu tiež požiadať o rozhovor s generálnym inšpektorom alebo niektorým z inšpektorov z jeho tímu priamo počas priebehu návštevy zariadenia.

Adresa:

Le Contrôleur général des lieux de privation de liberté 16/18 quai de la Loire
BP 10301
75921 Paris Cedex 19

Ďalšie informácie: <http://www.cgjpl.fr/>

Ďalšie špecializované inštitúcie

- **Prístup k spravodlivosti: miesta prístupu k právu, justičné a právne centrá a pobočky súdov**

S cieľom uľahčiť prístup jednotlivcov k informáciám o ich právach a o postupoch a organizácii súdnictva a sprevádzať ich pri každom kroku smerom k uplatneniu práva Francúzsko vytvorilo miesta prístupu k právu, justičné a právne centrá a pobočky súdov, ktoré sú miestnymi súdnymi orgánmi, informujú občanov o ich právach a navrhujú im niektoré mimosúdne spôsoby riešenia konfliktov.

Zoznam justičných a právnych centier, miest prístupu k právu a pobočiek súdov:

<http://www.annuaires.justice.gouv.fr/annuaires-12162>

Viac informácií:

<http://www.vie-publique.fr/decouverte-institutions/justice/fonctionnement/modes-alternatifs/que-sont-maisons-justice-du-droit.html>

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Posledná aktualizácia: 09/03/2018